

BERLIN NAPOVE- VAL VSTOP ŠPA- NIJE V VOJNO

Španski minister Suer
odpovuje v Rim

EMCI IZGUBILI TI- SOČ LETAL

BERLIN, 30. sept. — Italijanski
zunanji minister Ciano je sinoči
v Berlinu, kjer je imel važ-
ne razgovore z nemškimi vodi-
či, v španskim notranjem mi-
nistrum Suerjem. Prvotno je
poročeno, da se bo Suer vr-
nil v Madrid preko Pariza, naj-
večja vest pa pravi, da bo od-
šel v Rim, kjer se bodo raz-
pravljali o vstopu Španije v
vojno na strani Nemčije in Ita-
lije. Nacistični krogi
namigivajo, da bo Španija do-
šla do nagrade Gibraltar, an-
tiko trdijo ob vstopu v Sre-
dnomořje, za vstop v

Nemški zunanji minister Jo-
achim von Ribbentrop je po kon-
čani konferenci v Berlinu, kjer
je bil s Ciano in Suerjem, na-
mignil, da Nemčija upa, da se
po vstopu Španije tudi druge
države pridruže vojni proti Ve-
liki Britaniji.

London, 28. sept. — Po krat-
kem odmoru v nemških letalskih
bazah na Anglijo so se na valih
London obnovili z naraščajo-
čo danes jutraj. Nemški le-
talski vojski na stotine bomb na
London in predmestja. Napad je
bil eden največjih v zadnjih
tednih.

Letalski minister je danes zju-
ževal, da so krogle iz
nemških baterij in angleški le-
talski v spopadih z nacistični
nemških bombnikov. Angle-
ške izgube znašajo 34 letal. Na-
mignilo dostavlja, da je bilo v
zadnjih štirih tednih uničenih
tisoč nemških bombnikov.

Topiški dvoboj se je vršil
med Rokavskega preliva. Nem-
ški letalski topovi ob francoskem
prejeto so sipali krogle na Do-
ver in okolice, angleški pa na
nemške vojaške pozicije v Fran-
ciji.

Australski letalci prihajajo v Kanado

Ottawa, Kanada, 28. sept. —
Zadnja grupa avstralskih le-
talskih vojakov je dospela v Kanado v
okoliščini. Prvi pouk so
družili doma, toda intenzivno
obučbo se prične v Kanadi.
Se bodo izvežbali, bodo po-
šli v Anglijo.

Kongresni odsek dobril davčni načrt

Washington, D. C., 30. sept. —
Kongresni odsek se je
dnešnji zasednji glede zakonskega
načrta, ki določa obdavčenje
poslovalnih korporacij od 25 do 50
odstotkov. Akcija pomeni, da
se načrt sprejme v kongresu ta
teden.

Petain sklical sejo kabineta

Francija zasegla
Rothschildovo
premoženje

Vichy, Francija, 28. sept. —
Maršal Petain je sinoči sklical
sejo članov svojega kabineta, na
kateri so razpravljali o novi si-
tuaciji, ki je nastala kot posled-
ica sklenitve vojaškega pakta
med Japonsko in očiščem Rim-
Berlin. Značilnost seje, kateri
je predsedoval Petain, je bila v
tem, ker se je trije člani niso
udeležili. Odsotni so bili Pierre
Laval, podpredsednik vlade, ge-
neral Huntziger, vojni mini-
ster, in Marcel Peyrouton, notra-
nji minister. Uradno poročilo
ne omenja vzroka odsotnosti teh
ministrov.

Maršal Petain je prejel konfe-
renci z japonskim poslanikom
Sawadom. O čem sta razpravl-
jala, ni bilo pojasnjeno. Neka-
teri krogi trdijo, da je bil pred-
met razgovorov sklenitev voja-
ške zveze med Japonsko, Nem-
čijo in Italijo ter gibanje ja-
panskega vojskovanja v Indokini.
Naznanjeno je bilo, da je po-
licija udrila v vilo barona Mau-
rice de Rothschilda, člana med-
narodne finančne rodbine, kjer
je našla ogromno bogastvo in
ga zasegla. Rothschild je bil član
nižje francoske zbornice. Iz
Francije je pobežnil v juniju;
zdaj se nahaja v Kanadi.

Italijansko svarilo Ameriki

Drži naj roke
proč od Evrope

Rim, 28. sept. — Fašistični
krogi so navdušeno pozdravili
sklenitev vojaškega pakta z Ja-
pansko, zaeno pa so posvarili
Ameriko, naj drži svoje roke
proč od Evrope. Azije in Afri-
ke. Če bo skušala pomagati Ve-
liki Britaniji ali pa se vmešava-
la v sfero vpliva, ki si jo na
podlagi pravkar sklenjene po-
godbe prisvajajo Italija, Nem-
čija in Japonska, si bo nakopala
sovražstvo in celo vojno na mor-
ju in kopnem.

Virginio Gayda, urednik fa-
šističnega lista, ki dostikrat pi-
še in govori v imenu Mussolini-
jeve vlade, pravi, da Italija,
Nemčija in Japonska razpolo-
gajo z ogromno oboroženo silo,
ki bo nastopila proti vsaki dr-
žavi, ki bi skušala pomagati
Veliki Britaniji. Svet se bo
kmalu prepračil, da je ni sile,
ki bi mogla ustaviti pohod na
Zemljo, ki so se odločile za pos-
tavitve novega svetovnega reda.

List Forze Armate, glasilo
italijanske armade, omenja mož-
nost vojne med Ameriko in Ja-
pansko. Pričela se bo, ako bo
Amerika skušala rabiti skupno
z Anglijo bazo v Singapuru. Ja-
panska sila je močna in lahko
okupira holandsko Vzhodno In-
dijo in Filipinske otoke.

Vrhovno poveljstvo poroča,
da so italijanski letalci ponovno
bombardirali angleške baze v
Afriki in Sredozemlju. Bombe
so padle na oljna skladišča v
Hajfi, Palestina, in na vojaške
koncentracije pri Mount Ama-
du, angleško-egiptski Sudan.

Konferenca ameriško- kanadskega odbora

Ottawa, Kanada, 28. sept. —
Člani skupnega ameriško-ka-
nadskega odbora se bodo sestali
na svoji seji v Bostonu prihod-
njo sredo, se glasi uradno poro-
čilo. Nadelnik ameriške sekcije
odbora je newyorški župan La
Guardia. Namignjeno je bilo, da
bodo člani odbora razpravljali
med drugim tudi o vojaški po-
godbi med Japonsko, Nemčijo in
Italijo.

DEBAKEL PRIDA- KARJU PRESENE- TIL ANGLEŽE

Churchill bo moral po-
jasniti umik

KONFERENCA PREDSTAVNIKOV KOLONIJ

London, 28. sept. — Fiasko pri
Dakarju, glavnem mestu fran-
coske Zaprane Afrike, je izval
preseeneenje v Londonu. Politi-
ni krogi so naznanili, da bodo
zahtevali pojasnila od premierja
Churchilla, ker se je namerava-
na invazija Dakarja ponesrečila.
Angleške bojne ladje in oborože-
na sila generala Charlesa de
Gaulle, načelnika francoskega
odpora v Londonu in voditelja
vseh "svobodnih Francozov" se
je morala umakniti, ker je nale-
tela na močan odpor pri Pierru
Boissonu, guvernerju te fran-
coske kolonije. Churchill bo moral
pojasniti polom v parlamentu, ko
se ponovno sestane v svojem za-
sedanju. De Gaulle je bil uver-
jen, da ga bodo Francozi v Da-
karju sprejeli kot osvoboditelja,
a se je zmotil. Naletel je na hud
odpor, ko je skušal izkreati svoje
čete.

Churchill je dobil zagotovila iz
Kamerona in drugih francoskih
kolonij centralne Afrike, da so
na strani De Gaulle in za nade-
ljevanje vojne proti Nemčiji in
Italiji na strani Velike Britanije.

Glavni stan generala De Gaul-
le v Londonu je objavil izjavo o
pojasnilom umiku pri Dakarju.
To pravi, da se De Gaulle ni ho-
tel bojevati proti svojim roja-
kom. Ohraniti je hotel svojo silo,
da se bo lahko še nadalje borila
proti Nemčiji na drugih frontah.
Pojasnilo dalje pravi, da inci-
dent pri Dakarju ni dokaz, da
De Gaulle nima zanesljivih prista-
šev v francoskih kolonijah.

Londonski listi trdijo, da je
prestiz Velike Britanije v Afriki
padel zaradi fiaska pri Dakarju.
Učinki so se pokazali tudi v
Ameriki. Velika Britanija mora
storiti korake, da zavaruje živ-
ljensko važne trgovinske poti v
južnem delu Atlantika, da ne bo-
do prišle pod kontrolo Nemčije in
Italije.

V Londonu je bila naznanjena
konferenca predstavnikov angle-
ških kolonij in dominionov. Ude-
ležili se je bodo reprezentante
Avstralije, Nove Zelandije, Bur-
me, Cejlona, Malaja, Hongkon-
ga, Indije in vzhodnoafriških ko-
lonij.

Vichy, Francija, 28. sept. —
Gouverner Pierre Boisson, "reši-
telj Dakarja", je zagotovil Pe-
tainovo vlado, da bo odbil vsak
nadaljnji poskus invazije fran-
coske Zaprane Afrike po Angle-
žih in četah generala De Gaulle.

Nov dekret proti Poljakom

Nezaželjene osebe
bodo izgnane

Berlin, 28. sept. — Nezaželje-
ne osebe bodo izgnane iz nem-
ške Poljske na podlagi dekreta,
kateraga je uveljavil dr. Hans
Frank, guverner nemške Polj-
ske. Mestne in pokrajinske
uprave so dobile oblast glede iz-
gona. Izgnane osebe ne bodo
smele vzeti a seboj svojega ime-
tja. Na podlagi dekreta so pri-
zadeti posamezniki in grupe.

Na vozovih cestne železnice
v Varšavi so Poljaki zapostav-
ljeni. Nove regulacije določajo
prve sedeže za Nemce, zadnje
bodo člani odbora razpravljali
med drugim tudi o vojaški po-
godbi med Japonsko, Nemčijo in
Italijo.

Domače vesti

Obiski
Chicago. — Mary Klemenč,
Mary Vasil in Jennie Oblak, vse
tri iz Milwaukeeja, Wis., so 27.
t. m. obiskale gl. urad SNPJ in
uredništvo Prosvete.

Čikaške novice
Chicago. — Dne 27. sept. je
umrla Ana Jurkas, stara 67 let
in rojena v Cerkljah pri Krš-
kem na Dolenjskem, članica
društva Slavije št. 1 SNPJ.
Njen pogreb se vrši v ponedel-
jek, dne 30. septembra, pred-
poldne. — Poroke: Jos. Urban
in Elizabeta Rak. — Razpore-
ke: Jos. in Gladys Lamut.

Iz Springfielda
Springfield, Ill. — Fr. Kr-
melj, predsednik društva 47 SN-
PJ, je nevarno bolan. Zdaš se
leži doma, toda zdravnik pravi,
da bo moral biti operiran. Ze-
lja je, da se mu kmalu povrne
zdravje.

Nov grob v Pennsylvaniji
Darragh, Pa. — Dne 23. sept.
je tu umrl za srčno hibo John
Baher, star 52 let in doma iz
Kvasice pri Crnomlju v Beli
Krajini. V Ameriki je bil 35 let
in zapuščal dva brata in sestro.
Bil je član društva 23 SNPJ in
pokopan je bil civilno v Madiso-
nu, Pa.

Clevelandске vesti
Cleveland. — Dne 25. t. m. je
umrl Jakob Potočnik, star 76
let in rojen v Škofji Loki na Go-
renjskem. V Ameriki je živel 38
let in tu zapuščal dve hčeri in
več vnukov.

Se nekaj iz Pennsylvanije
Presto, Pa. — Tukaj je po-
dolgi boleznii umrl Anton Vid-
mar, star 60 let in rojen na
Gornjem Brniku pri Kranju.
Bil je član društva 166 SNPJ in
v Ameriki zapuščal brata, v sta-
rem kraju pa sina. — Osemet-
ni Freddie Demser, sinček Fr.
Demserga, oskrbnika slovenske
dvorane v Prestu, si je pred dne-
vi po nesreči zlomil nogo in zdaj
se nahaja v bolnišnici St. Fran-
cisa v Pittsburghu. Ponesrečeni
deček je član mladinskega oddel-
ka SNPJ pri društvu 669 v Sy-
ganu, Pa.

Odredbe proti dra- ginji v Jugoslaviji

Vlada priporoča
varčevanje z živili

Belgrad. — (JK) — Odbor mi-
nistrov za nabavljanje in kon-
trollo živeža je izdal v soglasju
z vlado nekaj novih odredb, da
si zagotovijo prehrano ljudstva in
pa da se prepreči nepravilna
draginja hrane. Zidovskim tr-
govcem in trgovkam, katere so
financirane z judovskim denar-
jem, je prepovedano trženje ka-
tere koli vrste živeža. Najbrž se
bo še omejilo sodelovanje Judov
v javnih službah širom Jugosla-
vije, toda te omejitve se tičejo
samo onih, kateri so se naselili
in postali državljani Jugoslavije
po tretjem decembru 1918, to-
rej po zedinjenju Jugoslavije.

V nekaterih jugoslovanskih
članih je bilo nedavno poro-
čeno in povdarjeno, da take
trdke in posamezni trgovci brez
pravega vzroka, namenoma in
brez pravice povečavajo cene ži-
vežu na škodo ljudstva in dr-
žave.

Uprava belgradske občine je
oprostila od vseh mestnih dav-
kov in občinskih carin vse na-
ravne maki, krompir, fižol in
vse ostalo sočivje in zelenjavo,
samo da bi prišle normalne cene
zopet v prejšnjo veljavo. Tudi v
Sloveniji so zopet izdane nove,
najstrožje odredbe, katere so
važne za vso Dravsko banovino.
Iste izdajajo določene postave
za varčevanje zalog hrane in
prepovedujejo nepotrebno in ne-
dovoljeno kopičenje hrane, od-
strani posameznikov, posebno so

ROOSEVELTOVA AKCIJA RAZKA- ČILA JAPONCE

Sovražstvo napram Ja-
ponski ponovno de-
monstrirano

NOVE ČETE DOSPE- LE V INDOKINO

Tokio, 28. sept. — Japonci so
silno razočani, ker je predse-
dnik Roosevelt razglasil embargo
za izvoz starega železa in jekla
na Japonsko. V Tokiju trdijo,
da se je Roosevelt s tem mašče-
val nad Japonsko, ker so japo-
nske čete udrele v francosko In-
okino. Uradni krogi naglašajo, da
Roosevelt namenoma izliva Ja-
pansko, da ustavi raztegnitev
njenege vpliva na Daljnem vzhod-
u.

Tokijaki list Asahi piše, da je
Amerika ponovno demonstrirala
svoje sovražstvo napram Japo-
nski in njenim ciljem. Japonsko
ljudstvo mora biti pripravljeno
na vse, kar lahko pride, je sva-
nilo. Asahi dalje piše, da Ame-
rika pritiska na Veliko Britani-
jo, naj ponovno odpre cesto pre-
ko Burme, da bo Kitajska lahko
dobivala orožje.

Hajphong, Indokina, 28. sept. —
Dva tisoč japonskih vojakov
se je večer izkrcalo v tukajšnji
luki, kjer se odpira pot proti
provinci Tonkin in južnozapa-
dni Kitajski. Francoske topniške
baterije so molčale, ko so se Ja-
ponci izkrcali.

Pred prihodom vojskovanja so se
japonski letalci pojavili nad
Hajphongom in vrgli več bomb
na železniško postajo. Bombe so
porušile nekaj poslopij in ubile
15 civilistov ter ranile 23 dru-
gih. Japonski poveljnik je dejal,
da je bil napad pomota, toda
francoske avtoritete so naslovile
oster protest tokijski vladi.

Naznanjeno je bilo, da so na-
daljnje japonske čete na poti
proti Hajphongu. Japonci so
večer zasedli Langsom, ki leži
80 milj vzhodno od Hanoja, glav-
nega mesta Indokine.

Sanghaj, 28. sept. — Ameri-
ško posojilo Kitajski in Roose-
veltov okle embargo za izvoz
starega železa in jekla pomeni-
ta konec miru med Japonsko in
Ameriko. To je bil komentar ne-
kega visokega japonskega čast-
nika v Sanghaju. On je dejal, da
se bo Japonska maščevala nad
Ameriko.

Cardenasova izjava o rebelnih aktivnostih

Chihuahua City, Mehika, 28.
sept. — Predsednik Cardenas
je po konferenci z generalom
Guerrerrrom, kateremu je bilo
poverjeno zatiranje revolte v
državi Chihuahuali, izjavil, da
situacija ni resna. Cardenas po-
tuje po severni Mehiki, kjer fe-
deralno vojskovanje lovi rebele, pri-
staje generala Almazana, ki je
bil kot predsedniški kandidat
konservativnih krogov poražen
pri juljskih volitvah. Nazna-
njeno je bilo, da so vojaške čete
ujele nadaljnjih 18 rebelev.
Mnogo upornikov je pobežnilo v
gorovje, kjer se zdaj skrivajo.

Nov naval na irski teroriste

Belfast, Irsko, 28. sept. — Po-
licija je uprizorila nov lov na
člane nepostavne irske republi-
kanske armade, teroristične or-
ganizacije. Trideset oseb je bi-
lo aretiranih v navalih na sta-
novanje teroristov. V zadnjih
tednih je policija aretirala čez
dvesto članov omenjene organi-
zacije.

pa se proti draginji in neopra-
vilenemu zviševanju cen ži-
ljenjskih potrebščin.

Finska izjava o odnošajih z Rusijo

Moska ni komentirala
gibanja nemških čet

Helsinki, Finska, 28. sept. —
Zunanji urad je naznanil, da so
odnošaji med Finsko in sovjets-
ko Rusijo normalni in da se ni
pojaviło nič takega, kar bi ogra-
žalo te odnošaje. Moskva je usta-
vila gradnjo novih urtdb ob fi-
nski meji, kar je nadaljnji dokaz,
da Finski ne preti nobena nevar-
nost a strani sovetov.

Delavci, ki so bili uposleni pri
gradnji urtdb ob novi meji med
Finsko in Rusijo, so bili poslani
v Litvo, kjer je koncentrirana
ruska armada milijon moč. Moč-
ni vojaški oddelki se nahajajo
ob meji med Rusijo in Nemčijo.
Sovjetska obrambna linija leži
severno in vzhodno od reke Ne-
mune. Prehoda nemškega vojaš-
tva preko severne Finske Mo-
skva še ni komentirala.

Nemške čete, opremljene z
motornimi vozili, ki so se izkr-
cale v finski luki ob Botniškem
zalivu, bodo nadomestile nemške
vojaške enote v Kirkenesu, Nor-
veška, pravi v Helsinku objavl-
jeno poročilo. Nemci bodo pre-
vozili tristo milj dolgo pot iz
Finske do Norveške z avti. Cesta
vodi preko arktičnih krajev.
Finska vlada pravi, da je izdala
dovoljenje za prehod čet po skle-
nitvi sporazuma z Nemčijo. Sli-
čno dovoljenje je dobila pred ne-
kaj tedni tudi Rusija, ko je po-
slala svoje čete v Hango. Ta po-
krajina je prišla pod oblast Ru-
sije po končanju vojne s Finsko.

Amerika ima 70% vsega zlata

Kapaciteta
ameriških topilnic

Washington, D. C. — (JK) —
Federal Treasury Department,
blagajniški federalni odsek, je
naznanil, da ima sedaj v svojih
blagajnah \$21,050,522,982 zlata.
Strokovnjaki so preračunali, da
je to po približi 70 odstotkov de-
narnega zlata vsega sveta. Pred
enim letom so Združene države
posedovale \$16,808,268,361 vse-
ga zlata celega sveta. V začetku
sedanje evropske vojne pa je
prihajalo zlata v Ameriko \$100-
000,000 povprečno na teden, in to
največ iz Anglije. Velika Brita-
nija je uporabljala to zlato veči-
noma za nabavo aeroplanov in
drugih vojnih potrebščin v Ame-
riki.

New York. — (JK) — "Ame- rican Iron and Steel Institute" je

izjavil, da bodo ameriške topilni-
ce za železo ta teden raztopile
več železne rude, kot se v nobe-
nem tednu zadnjih 12 mesecev,
izvenem mesec november pre-
teklega leta. Izredna množica te
prodekcije se more pripisovati le
veliki zahtevi za vojne potrebe.
Količina produkcije železa znaša
sedaj povprečno 92,9 odstotkov
kapacitete, pretekli teden 91,9,
minulega meseca 89,7, a pred
enim letom samo 79,3 odstotkov
kapacitete izdelovanja. "Od no-
vembra 1. 1939, ko se je de-
lalo s 94,4 odstotkov, se je koli-
čina stalno manjšala, dokler ni
pred tremi meseci začela zopet
rasti valed aktivnosti za vojne
potrebe. Skoraj je pričako-
vati, da bo to naraščanje traja-
lo še dalj časa in da bodo izko-
ristili 100 odstotkov celotne ka-
pacitete izdelovanja naših veli-
kih topilnic.

Nemci odpirajo šole v holandskih mestih

Berlin, 28. sept. — Tu je bi-
lo naznanjeno, da je bilo več
nemških šol otvorenih v holand-
skih mestih. V načrtu je odpi-
ranje nemških šol tudi v pode-
želskih krajih.

JAPONSKA SE POSTAVILA NA STRAN OSIŠČA

Berlin naznanil skleni-
tev vojaške pogodbe

"NOV RED" V EVRO- PI IN AZIJI

Berlin, 28. sept. — Tu je bilo
naznanjeno, da se je Japonska
postavila na stran osišča Rim-
Berlin a sklenitvijo nove politi-
čne, ekonomske in vojaške pogod-
be z Nemčijo in Italijo. Pogodba,
ki med drugim določa, da države
pomagajo druga drugi, če katera
druga sila stopi v evropsko voj-
no, je bila včeraj podpisana v
Berlinu v navzočnosti diktatorja
Hitlerja.

Pogodba priznava oblast Nem-
čije in Italije pri formiranju no-
vega reda v Evropi, Japonski pa
oblast pri postavitvi novega re-
da v Aziji. Pogodba je očitno na-
perjena proti Združenim dr-
žavam. Če bo Amerika stopila v
vojno na strani Velike Britanije,
bo imela opraviti z japonsko boj-
no mornarico, ki je po moči tre-
tja na svetu. Pogodba, ki vsebu-
je šest točk, je takoj stopila v
veljavo.

Nemški zunanji minister Jo-
achim von Ribbentrop je prečital
pogodbo v navzočnosti diploma-
tov in reporterjev in izrekel ava-
rilo, "da bo vsaka država, ki se
bo skušala vmešavati v skupne
zadeve podpisnikov p o g o d b e,
imela opravka s tremi sedinjeni-
mi narodi, ki imajo 250,000,000
prebivalcev. Pogodba je zveza
treh najmočnejših sil na sve-
tu."

V imenu Nemčije je pogodbo
podpisal Ribbentrop, v imenu
Italije grof in zunanji minister
Ciano, v imenu Japonske pa po-
slanik Saburo Kurusu.

London, 28. sept. — Odmev na
naznanilo iz Berlina o sklenitvi
pogodbe med Nemčijo, Italijo in
Japonsko je prišel v obliki urad-
ne izjave, "da je prazna grožnja,
ki ne more spremeniti sedanje
situacije. Nemčija in Italija ne
moreta postzeti večje akcije
proti Veliki Britaniji kot posled-
ica zveze z Japonsko."

Rim, 28. sept. — Fašistični
krogi pravijo, da je namen nove
ekonomske in vojaške pogodbe
med Japonsko in očiščem Rim-
Berlin, preprečiti vstop Ameri-
ke v evropsko vojno.

Bivša francoska ministra aretirana

Nadaljnje aretacije
napovedane

Vichy, Francija, 28. sept. —
Petainova vlada je naznanila,
da sta bila Marx Dormoy in
Vincent Auriol, bivša ministra
v vladi premierja Bluma, areti-
rana. Auriol je bil finančni mi-
nister, Dormoy pa notranji mi-
nister.

Dalje sta bila aretirana Solo-
mon Grumbach in Jules Moch,
socialista. Prvi je bil član zbor-
ničnega odseka za zunanje za-
deve, drugi pa zunanji podmini-
ster v vladi ljudske fronte, ka-
teri je načeloval Blum. Nazna-
njeno je bilo, da bodo sledile na-
daljnje aretacije bivših fran-
coskih voditeljev.

Dormoy, Auriol, Grumbach in
Moch bodo internirani v Belle-
voisonu, provinca Indre, ne v
gradu Chazeronu, kjer so inter-
nirani trije bivši premierji —
Blum, Daladier in Reynaud ter
Maurice Gamelin, bivši vrhovni
poveljnik francoske oborožene
sile.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA-SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by: Slovene National Benefit Society

Narodna in Edrlna drlavo (liven-Ching) in Kanadi
\$2.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago
in Cincin \$1.50 na leto, \$2.25 na pol leta; na Indianapolis
\$2.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cincin \$1.50 per year,
foreign countries \$3.00 per year.

Cene oglasov po dopolnili. Rokopisi dopolnili in nenarodni
dankov ne vrabijo. Rokopisi literarne vsebine (rtice, po-
esti, drame, pesmi itd.) se vrabijo pošiljatelja le v slojaju,
te je priložil politično.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communi-
cations and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s tistim

PROSVETA

1617-49 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavi na primer (September 30, 1940), poleg vsakega
štampa na naslovu pomeni, da vam je v tem datumu poslala
naslova. Ponovite jo pravilno, da se vam list ne utavi.

138

Glasovi iz
naselbin

Kako je bilo v bolnišnici

Jacksonville, Kans. — Ker že pošiljam naročnino na Prosveto, se bom zopet malo oglašil. Opisal bom moje doživljanje v bolnišnici.

Usoda me je primorala, da sem moral meseca aprila obiskati mojega zdravnika. Ko me je preiskal, me je strogo pokaral, zakaj sem toliko časa čakal z mojo zadevo. Odgovoril sem mu, da je kriv moj finančni minister, ker je bil slučajno odsoten. Pa mi je odvrnil: "Ti in tvoj finančni minister sta mi sedaj napravila več dela, ti boš pa posledice občutili! Kar takoj z menoj v bolnišnico, jutri zjutraj te bom pa pričel zdraviti!"

Odgovoril mu, da danes še ne grem, ker moram prej doma urediti osebne zadeve, pridem pa jutri. In res sem se ob sedmih zjutraj že javil v bolnišnici pri tistih, ki je sestavila zadevni zapisnik, potem me je pa poslala v drugo nadstropje, češ tam je tvoja soba. Seveda sem bil razveden, kakšna je soba. Ko sem prišel v drugo nadstropje, me je tam že čakala brhka bolničarka, ki mi je s prijaznim nasmehom rekla, da je vedela, da bom prišel. Pravim ji, da bi si rad ogledal sobo, potem bom pa šel še malo po mestu na sprehod, kar pa mi je odločno odklonila, češ sedaj si moj za neko dobo! Ukazala mi je, naj se takoj prelevim v kutarja, drugače mi bo dala — brr. Rad ali nerad, moral sem jo ubogati. Končno pravi, da pride jutri ob devetih po mene in me bo izročila mojemu zdravniku v oskrbo za nekaj časa. Tako se je tudi zgodilo.

Točno zjutraj ob devetih je prišla in z njo se strežnik. Pravita, da sem sedaj jaz na vrsti, me naložita na voziček in hajdi v operacijsko sobo. Tam me je že čakal zdravnik s svojim pomočnikom in dvema strežnicama. Pravi mi, da mi bo dal omanno sredstvo, kar pa odločno odklonim, češ da ga ne potrebujem. Omenil je, da bo izvršil svoje delo pod pogojem, da ne bom jaz svojih prstov vmes vtikal, kar sem mu obljubil.

Takoj se je lotil dela. Poleg njega je bil na drugi strani njegov pomočnik, kakor tudi dve bolničarki. Ena je držala na krožniku potrebno operacijsko orodje, šivanke, razna mazila, špagin in vezivo. Druga pa je stala pri moji glavi. Pravi mi, naj se ne bojim in v roki je imela krožnik ledu. Misli sem si: kaj vraga boste s tistim ledom, ali kmalu sem dognal, čemu je bilo vse to.

Ko je zdravnik vse pripravil, mi pravi: "Jacob, zdaj bom začel z veliko iglo; glej, da boš tih in miren." Lotil se je svojega dela in po približno pol ure mi je začel postajati vroče, nakar mi je strežnica položila košček ledu in potem skoro vsako minuto enega. Tako smo še kratkochačili eno uro in 15 minut.

Ko je bilo delo opravljeno, so me položili na prevoznik voziček in hajdi v mojo sobo. Bolničarka je bila dokaj uljudna. Drugi dan me je vprašala, kako se počutim. Odgovoril sem ji, da dobro. Prijazno se je namuznila in počistila sobo. Tretji dan sem pa imel priliko opazovati oziroma poslušati tale dogodek:

V bolnišnico je prišla po po-

moč — na porod — mlada nezakonska mati, stara komaj 14 let. Kot sem že omenil, sem se nahajal v drugem nadstropju in imel sobo ravno nasproti operacijske sobe. Tam je bil tudi mirovni sodnik. Mlada mati je bila zelo iznenadena, ker je porodila dete. K njej je bila ob času poroda poklicana tudi njena mati.

Drugi dan ji je bolničarka prišla v njeno sobo njeno dete in ji dejala: "Mi hočemo vedeti, kdo je njegov oče, kajti poštava zahteva od nas, da podamo zadevne podatke." In deklica je imenovala nekega 16-letnega mladeniča. Nato je mirovni sodnik poklical njene starše, ki so priznali, da nekdo bo moral plačati stroške. Potem je bil poklican tisti mladenič, oče otroka. Vprašan je bil, če se pripozna za očeta ali ne. Po daljšem cinkanju in obotavljanju je odgovoril, da mogoče je res, toda ni si guren. Na vprašanje, ob kakšni priliki se je to zgodilo, je pojasnil, da sta šla enkrat hruške nabirati. Mirovni sodnik je hotel izvedeti, kako je prišlo do tega, če sta šla hruške nabirati, da sta se tudi igrala z ljubeznijo? Mladenč je odločno odvrnil, da ni on tega kriv in zvalil prvo odgovornost na deklico.

Ko je bil njen oče informiran, je prišel z gorjačo pred bolnišnico, tako da si nista upali ven ne njena mati niti sama z detetom. Naposled je šla njena mati pri zadnjih vratih ven, ali mož je bil čuječ. Nisem videl udarcev, toda slisal sem jok. Mogoče bi jo bil tudi do smrti prekril, ali k sreči so mu jo vzeli iz območja. Zdihovalje sem slisal še naslednje dni. Kar se tiče deteta, je bilo adoptirano, mlada mati pa je bila poslana v Kansas City v materinski zavod. Zopet ena tragedija kot posledica lahkomišelnosti mladosti.

Tretji dan mojega bivanja v bolnišnici pride kot navadno bolničarka s svojim prijaznim nasmehom. Vošči mi dobro jutro in me vpraša, če mi je kaj znano o elementih S. Pritrdil sem ji. Pospravi sobo in me vpraša, če sem kaj lačen. Zanikal sem, kljub temu pravi, da mi bo prinesla skodelico juhe. Seveda, med tem so mi posteno prilivili pod kožo — injekcije. Četrty dan sem se pa podal v stavko. Strežnici sem rekel, naj pove zdravniku, da "soba št. 9" (moja) ne bo vzela nobene injekcije več.

Prišla je nadzornica in me vprašala, čemu sem odklonil zdravlila. Pojasnil sem ji, da sploh ne verjamem, da bi bilo v tisti brizgi kaj koristnega in da bo samo čas mene pozdravil. Deloma mi je pritrdila, rekla pa je, da mi bo poslala zdravnika. In res je kmalu prišel. Vprašal me je, kaj mi ni dovolji. Pojasnil sem mu, da me je neka popul-danska strežnica prezirala brez pravega vzroka. Zdravnik je odredil preiskavo in privedel dotično v mojo sobo, kjer se je moral opravičiti, da mi je delala krivico. Zdravnik ji je pojasnil, da je moja zadeva izvanreden slučaj in naj bo previdna, kajti jaz sem na njegovi listi že 35 let.

Tako so mi potekali dnevi. Končno sem se zavzel in vprašal zdravnika, koliko časa bom moral še biti v njegovi oskrbi. Pojasnil mi je, da v dveh dneh bom šel že lahko domov, ako mu ob-

Prizor iz policijskega navala na demonstrante pred kongresom, ki so protestirali proti konskripciji.

ljubim, da bom še ostal v postelji. Torej v bolnišnici sem bil 14 dni, doma pa še tri dni v postelji. Zdravnik mi je obljubil, da me bo doma obiskal vsak dan, kar se je tudi zgodilo.

H koncu naj omenim, da sem bil v bolnišnici dobro postrežen. Ako bi kak rojak v tej okolici potreboval bolnišnico, mu priporočam to, v kateri sem se jaz nahajal. — Pozdrav vsem čitateljem Prosvete, uredniku pa dobro prebavo.

Jacob Baloh, 281.

Pri starih znancih

West Park, O. — "Kjer si bil na Delavski dan?" me je vprašal prijatelj Slabe. Povem mu, da sem bil v Waukeganu in No. Chicago, Ill., kjer smo se fajn imeli. Vsi smo bili skupaj: J. Kink, Leskovec, Kirn, Troha; Prečni, Slabeti in Kurama in najzadnje sem se vozil še z g.d. Rešpom oziroma njegovo mašino. Videl sem skoro vse znanke, prijatelje in sošolce od spodnjega Močilnikovega mostu pri Verdu na Vrhnikih. Sešli smo se skupaj in iz drugih naših krajev stare domovine. Tako sem se počutil, kakor bi prišel nazaj domov v staro Vrhniko.

Ljudje so v Waukeganu in North Chicagu zelo prijazni in postrežljivi. Lahko so tudi ponesni na razne ustanove, ki jih imajo v naselbin, in so nam drugim lahko za vzgled. Za sedaj vsem skupaj hvala. Jaz se bom sedaj pripravil za Martinovo nedeljo. Grem namreč po Martinčeve hlebčke v Zaplane, če se bo še kaj dobilo! Pozdrav vsem skupaj!

Rudi Jurca, 257.

Poročilo zastopnika

Hermine, Pa. — Zopet sem tukaj s poročilom o dvotedenskem potovanju. Prišlo se je na Pleasant Hillsu pri Willocku, kjer nastaja nova naselbina iz modernih hiš. To je na 51. cesti blizu pittsburskega letališča. Ustavil sem se pri g. Taucharju, ki ima tam na križišču gasolin-ske postaje, in ga pridobil za oglas za Družinski koledar.

Od tam sem se podal v dobro znano naselbino Willock. Spomnil sem se, da se je tam vršila konferenca za pripravo pittsburske konvencije SNPJ leta 1915. Predsednik jednote je bil takrat pokojni br. Miklavčič. Debatata je bila, kje se naj konvencija vrši: na Butler streetu ali v Pittsburgh Labor Templu. Debatata je bila zelo vroča. Podpisani je takrat zagovarjal stališče, naj se konvencija vrši na Butlerju. Oporočilo sta vodila pokojni

Jože Ambrožič in Kvartič in nekaj drugih, a je bila poražena. Naša skupina je argumentirala, da je potrebno zborovati tam, kjer je še tema. Nekaj je torej pomagalo, ampak se zarja še vaeeno premalo sveti.

Kar se tiče prihodnje konvencije, je moje skromno mnenje, da je SNPJ tako zrasla, da taki prostori kot so tam, ne bodo več odgovarjali potrebam delegacije in bo treba preiskovati kaj večjega v mestu. Ampak nazaj k potovanju.

Vsakiokrat, ko pridem v Willock, pogrešim kakšnega rojaka ali rojakinjo. Ta sloveča slovenska naselbina se je začela krčiti. To pot je preminula sestra Stanovnik. Umrla je za poškodbami, katere je došla, ko je korakala čez cesto 51, ko je obiskala bolno sestro Gorše, ki je bila operirana pred par meseci. Sedaj je bila precej bolna, ko sem se tam nahajal in pri njih ptenočeval. Njen mož je umrl pred par leti radi bolezni, katere se je nalezil pri dolgotrajnem premogarskem poslu. V Willocku se nisem dosti mudil. Obiskal sem J. Dolenc, Mirta, Siflarja, v Slovenskem domu pa sva se srečala s Toneom Matkom, ki je želel, naj api-jeva enega skupaj. Upravitelj doma je Sedej. Tudi ta dom je lep in prostoren. Le škoda, da se naselbina krči.

Od tam sem se podal v naselbino Broughton in Library, kjer je precej naročnikov Prosvete. In čeprav nisem imel vsega imenika s seboj, so mi vseeno obnovili naročnino; v več krajih so kar ženske ponovile, kar je dobro znamenje, da jim mogoče priznavajo enakopravnost.

Obiskal sem tudi naselbine Moon Run, Imperial, Cliff Mine, Bridgeville, Sygan, Cuddy in par dni v Pittsburghu. V zadnjem je agitacija teška, ker so naši ljudje naseljeni po tistih gričih po več milij narazen. Ponudi sem bil na enem griču zašel kako miljo, vendar sem prišel še o pravem času do Miklavčičeve družine, kjer sem prenočil. Bil sem tudi pri predsedniku društva 118 br. Povsetu, ki je obnovil Proletarca. Drugi dan sem zopet "ronal" po Pittsburghu in prenočeval pri vdovi in hčerki pokojnega Johna Bana, bivšega tajnika društva 118. Sestra Ban še vedno žaluje za možem, dasi je že tri leta od njegove smrti. Misli sem prenočevati pri br. Alihu, ampak mi je sestra Ban rekla, da sem lahko tam. Povabilo sem sprejel še posebej, ker sem bil truden, obenem mi je pa to dalo priliko, da sem obiskal še par rojakov tisti večer, med njimi tudi br. Horvatina, tajnika št. 118.

V Imperialu sem imel zopet J. Erzena za voditelja na pet milj oddaljeno farmo nekega rojaka, ki je naroden na Prosveto. Ravno jo je čital pred hišo, čeprav je bilo že v miraku. Mož je star 85 let, toda se mu še vedno zdi vredno vedeti, kaj se godi po svetu. Vprašal sem ga, koliko časa je v Ameriki. Pošalil se je, da je prišel kmalu za Kolumbusom, bolj točno pa, da je minilo že več ko 50 let. Takrat so v Pittsburghu poulično šli konji vozili, stave in bajte pa so bile večinoma lesene. Mož se piše Peter Lukas, njegova žena pa je bila Nemka. Hej je, poročena s Čehom, ki se je priženil na farmo. Slovenci možaka dosti ne poznajo. Rekel je, da imajo farmarji vedno dosti dela, ako hočejo biti uspešni in radi tega ne morejo veliko naokrog. On pa je bil že tudi prestar, ko so se Slovenci začeli naseljevati v

(Dalje na 3. strani.)

Izumi proti vročini

Izumitelji so dovolj premišljali tudi o tem kako bi nas rešili neznosnih učinkov poletne vročine. Pred kakšnimi štiridesetimi leti si je neki rokodelce v Kraljevu, ki so se mu smili li ljudje, ki morajo sedeti v vročini ob pisalnih mizah in pri tem še pametne misli imeti, predstavljal rešitev tako-le: Trodelna zaslon, ki bi njegovi kovinski steni bili oddaljeni pet centimetrov druga od druge, bi se napolnil z ledom. Tako je zapisano v aktih nemškega patentnega urada. Domislica ni tako neumna, vsekakor prekaša idejo s "hladilno srajco". Ta srajca bi imela pod pazduhami gumaste blazine z odprtini. Če bi gibal z laktmi, bi se more pretakati ohlajajoči zrak skozi te odprtine telesa navzdol. "Izumitelj" ni pomislil samo na to, da mora stalno gibanje z rokami povzročiti vročino...

Proti vročini so nadalje izumili "vetra knjižo". Če si jo hitro listal, si čutil — baj prijeten zračni tok kakor izpod pahljače. Z knjižice so na podoben način izdelali "hladilni smotko". Vse to so izumi, ki jih je uvrstila kategorijo "hladilnih srajc". Vročila pa na lahko zavede, da lahkomišelnost odklonimo marsikakšen drug izum, ki je njegovemu doševnemu očetu od samega premišljevanja prazadejal nemara marsikakšno noč brez spanja.

Kdo ve n. pr. danes še za "čepico proti sončarici", ki si jo je izmislil neki pekar iz Bavarske? Po njegovih navedbah je ta čepica imela lahek kovinski vložek, ki si ga lahko napolni z vodo in te je potem varoval, da ti sonce ne moglo do živega.

Lahko bi navedli še nešteto podobnih izumov za pasje dni. Med njimi prav gotovo med najmanj izvirnimi majhen propeler, ki ga je človek nataknil na rob klobuka in ki je pogajal s pritiskom na gumasto žogo v pu, od katere je vodila gumasta cevka do pelerja. "Namizni mlin na veter", ki ga je treba podrobneje opisovati, ker pove ime same, pa je bil baše sposoben hladiti celo za mizbrano družbo. Neumno je bilo pri tem "miznu" le to, da ga je bilo treba pogajati z rok. Zadovoljni bodimo, da nam to ogrevajoče opravlja danes elektrika...

Ameriški inženir in proa
morska mina

Leta 1776. je izbruhnila sedemletna vojna med Američani in Angleži. Istega leta je napravil hrabri Američan David G. Bushnel prvo vojni podmornico, ki jo je sam skonstruiral. V newyorški luki je bil usidran tedaj angleški vojni brod "Cagle", ki je s topovi grozilo mestu in pristaniškim napravam; Bushnel se je odločil ladjo napasti. Napolnil je sod s kg smodnika, ga privezal na svojo podmornico in se v varstvu teme blizal ladji. Sod je imel zažigalec tempiran. Bushnel je nameraval pridrčiti svojo "mino" k angleški ladji, toda ko je bilo morje zaradi visoke plime razburkan se mu je mina izmuznila iz rok. Bushnelu kazalo drugega, kot da se je moral oddaljiti od nevarnega mesta.

Mina je eksplodirala blizu "Caglea". Angle so naglo izpluli iz luke.

Kaj pravijo fašisti

Tržaški "Piccolo" razpravlja o bodoči udarci Evrope ter pravi med drugim: Skrajna čas je, da se čimbolj skrajša samomorilno ujanje, ki bi lahko ogrozilo položaj Evrope sveta. Srednje in male države so spoznale, ko nevarno je zaupati svoj obstoj tej ali oni beralni državi. Konec liberalizma in demokracizma bo povzročil tudi konec individualizma. Zato bo v mednarodnem življenju tudi gnil princip enakopravnosti med narodi, pa ne bodo ti veliki ali majhni. Majhne države bodo morale odreči gospodarskih in vojaških bremen, ker so jim ta nevarna in brez koristi. Izvesti bodo morale notranjo ureditev po vzoru totalitarnih držav, pokopati preteklost, čeprav z velikimi žrtvami, in gledati v veliko teritorij alno zajednico. Majhne države bodo morale sprejeti odločitve velikih sil ter se zavedati, da je to v interesu celine.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 30. septembra 1920)

Domake vesti. Farmarska naselbina v Willocku, Wis., se hitro razvija.

Delavske vesti. Rudarji v Indiani so to odšli na "počitnice."

Inozemstvo. Na Irskem je spet izbruhnila krvava verska vojna.

Sovjetska Rusija. Poljaki se obotavljajo, sprjeti sovjetski ultimatum za mir.

(Dalje iz prve kolone.)

da se v njenem imenu in pod njeno zastavo vsaka šema lahko norčuje iz nje in ji priljubljen obraz.

Peta kolona niso samo nacistični fašisti in komunistični špioni in saboterji, temveč in komunistični špioni, ki nesramno zlorajajo demokracijo in svoje poslanske privilegije. Človek, ki posluša njihovo otročje betanje, mora izgubiti respekt do demokracije in nima demokracijskega principa.

Švedska delavska zmaga

Demokraciji na Švedskem in v Švici sta edini, ki še dihtata na celini Evrope, dasi nad njima neprestano visi Damoklejev meč diktature in barbarstva. Koliko časa bosta še dihtali, zavisi od izida sedanje vojne med Anglijo in diktatorji.

Kljub smrtni nevarnosti sta pa demokraciji na Švedskem in v Švici še vedno aktivni. Pred nekaj dnevi so bile na Švedskem volitve za novo zbornico in 70 odstotkov volilcev se je udeležilo volitev. Delavska stranka (socialni demokrati) je izšla iz teh volitev najmočnejša in pokrepcana z devetnajstimi novimi mandati; dobila je 134 sedežev v novi zbornici, dočim so vse druge stranke skupaj dobile 96 sedežev. Komunisti, ki so v prejšnji zbornici imeli šest poslancev, so izgubili tri.

Švedsko ljudstvo je ponovno pokazalo, da hoče imeti demokracijo ne glede na to, da ga ogražajo diktatorji od vzhoda in juga. Švedsko ljudstvo hoče imeti demokracijo in poverilo je novo zbornico in vlado socialnim demokratom, ker je prepričano, da so baš oni najbolj čuvvarji demokracije. Živel razumna večina švedskega ljudstva!

Klerofašisti poraženi

Ameriški volilci, ki se zavedajo, kaj je demokracija na eni strani in diktatura vsake baže na drugi, so 17. septembra pri primarnih volitvah v državi New Yorku vrgli na smetišče dva notorična klerofašistična kandidata za kongres.

Joe McWilliams, vodja klerofašistične organizacije "Kračanskih mobilizatorjev" in fanični podpornik "fathra" Coughlina, je bil poražen na republikanski listi v mestu New Yorku; John O'Connor, bivši burbonsko-demokratski kongresnik in Coughlinov priistaš, je kandidiral na demokratski in republikanski listi, a bil je poražen, dasi je zanj agitrala Coughlinova "Social Justice" in dasi so zanj brusili pete in jezik katoliški lrei in Italijani.

Zanimivo je tudi to, da se je moral "krščanski mobilizator" McWilliams drugi dan po volitvah zagovarjati pred sodiščem zaradi mnogih svojih surovosti in gangeskega početja med volilno kampanjo in sodišče ga je poslalo v — opazovalnico za umobolne.

Newyorški volilci so že prej spoznali, da ta Coughlinov lakaj spada v norišnico. Ameriški volilci na splošno so do danes pri volitvah pokopali vsakega fašista in vsakega komunisti, ki je kandidiral odprto pod pravo znamko. Na primer Lemke, kandidat "fathra" Coughlina, je bil pri zadnjih predsedniških volitvah tako poražen, da se Coughlin od takrat ne upa več priporočati nobenega kandidata.

To je dokaz, da zagovorniki barbarskega totalitarstva ne bodo nikdar prišli v Ameriko na krmljo skozi sprednja vrata demokracije, ki so vedno odprta večini, nevarnost pa je, da se prikradejo skozi zadnja vrata — petokolonske prevare in terorja. Ameriška demokracija mora paziti na zadnja vrata...

Petokolonci v kongresu

Urednik Prosvete je pred enim tednom sedel na galeriji nižje kongresne zbornice v Washingtonu, D. C. in je dve uri poslušal kongresnike, ki so trtili čas. Govorili so večinoma republikanci, ki so pobijali denarne dovolitve za nabavo nekega novega kemičnega materiala, ki naj nadomesti aluminij za izdelavo letal. Aluminij je monopolska kovina in lastniki kovine odirajo vlado, je pojasnil govornik, ki je zagovarjal predlog.

Republikanci, ki so pobijali to stvar, se niso dotaknili stvari same, temveč so neprestano poudarjali Rooseveltovo — "diktaturo" in se jokali nad ustavo, katere po njihovem mnenju nima več pomena. Govoril je tudi znani "laborit" Vito Marcantonio iz New Yorka in klobasal je tako demagoško, da se ni prav nič razlikoval od zagrizenih republikancev. Marcantonio je znan sopotnik komunistov, dasi je bil izvoljen na listi ameriške delavske stranke.

Vse tisto govorjenje ni imelo drugega namena kot ubiti čas. Bila je govorniška sabotaža v imenu demokracije — obenem pa grobo norčevanje iz demokracije, katere dovoljuje, (Dalje v zadnji koloni.)

Nova največja ruska podmornica ob pomolu v Leningradu.

HOLLYWOODSKA ZVEZDA

ROMAN IZ ŽIVLJENJA AMERIŠKE FILMSKE METROPOLE

Spisal E. Stillebauer.

Prevedel Ivan Jontez

"Od katerega mrtvega?" je z drhčim glasom vprašala Mabel.

"Nji so znane vaše želje..." je odgovorila starka. "Ona me je obvestila o tem..."

Mabel Moon ni mogla spraviti iz grla nobene besede. Starka pa je nadaljevala:

"Rita Astori je vedno poznala vaše skrivne želje. Jaz pravim, vedno, tudi v življenju. Ona je imela to lastnost, da je vedno videla v srce svoje tekminje. In Rita Astori vam svetuje, da kupite to hišo."

Mabel Moon se je zamašala nasmehljati.

"To vam rada verjamem, ker v interesu dedice je, da se 'Boa Vista' proda za dober denar."

Starka je odkimala.

"Rita Astori se najmanj zanima za dedico in njihovo obogatitje. In prodaja se lahko izvrši le pod dvema pogojema."

"Kaj? Pogoj od mrtve osebe?"

Mabel Moon se je skušala pošaliti, toda glas se ji je tresel od strahu.

Starka je navedla pogoja:

"V slučaju, da kupite to hišo, mora v nji vse ostati na starem mestu. To je prvi pogoj, ki ga stavi pokojna Astori."

"In drugi?"

"Jaz ostanem v hiši, v sobi, v kateri sem doslej živel. In Nero..."

"Kdo je pa Nero?" se je Mabel spet stresla od groze.

"Mutasti pes, ki so mu bili izrezani glasovni organi. On tudi spada med premične 'Boe Viste', katere si ni mogoče misliti brez njega."

Mabel Moon je instinktivno začutila, da ne sme sprejeti teh pogojev, če ne pride v obliki, ki jo bo prej ali slej učišla. Smeje se je uprla:

"Vi si dovoljujete šale z menoj, Ada Negrini. Pogoj, ki jih omenjate, so plod vaše domišljije. Jaz vam enostavno ne verjamem, da ste v stikih z Rita Astori ali da vam je mogoče, pogovarjati se z njo. To je humbug. Kar enkrat umrje, ostane mrtvo!"

Mabel se je zdrznila nad svojo lastno trditvijo, kateri sama ni verjela. Na čelo so ji stopile mrzle potne srage, ko je zahtevala:

"Ada Negrini, dokažite mi, da govorite resnico!"

"Počakajte!"

Starkin glas je zazvenel votlo. Zdelo se je, da je prišla nad njo nenadna sprememba. Nato je vstala.

"Ali se ne bojite, gospa, navzočnosti mrtvih?"

Mabel je odkimala. "Ne bojim se jih."

"Potem je vse v redu."

Ada Negrini je začela šepati po sobi in prisluškovati, kakor bi imel vsak čas nekdo priti. Potem je nenadoma pritisnila na gumb električne razsvetljave in v sobi je zavladala tema. Trenutek pozneje je starka prižgala majhno svetilko ter jo postavila na mizo.

"Počakajte še malce, Mabel Moon, potem bo bolje."

Igralkina bela obleka se je medlo svetlikala v somraku, ki ga je slabo razsvetljevala mala rdeča svetilka, starka v svoji temni obleki pa sploh ni bila vidna.

Mabel Moon si je trapila možgane/s kopico vprašanj. Kaj se je imelo zdaj zgoditi? Kaj ima starka v mislih? Ali bo pokojnica res prišla k njima? Ali se jima bo prikazala? In kakšna bo?

Mabel je bila še v posesti svojih čustev. Toda Ada Negrini se ni več zmenila za njo. Zde-

lo se je, kakor bi si dala opravka z neko tretjo osebo, ki pa je Mabeline oči niso mogle videti.

Nazadnje je Mabel kriknila:

"Ada Negrini, jaz ne vidim ničesar!"

"Vaše telesne oči ne vidijo ničesar," se je zdaj oglašala starka, "ker se uboga duša skriva pred vašimi kot mojimi telesnimi očmi..."

Ampak...?

"Ali se spominjate še Astorine pisave?"

Mabel je pritrdila: "Da, Ada Negrini, tako dobro, da bi jo lahko posnemala."

Starkin glas je zazvenel kot bi prihajal iz velike daljave:

"Naslovite svoja vprašanja na Astori..."

Njena tavajoča duša je zdaj tu in ona vodi svinčnik, ki ga drži v roki...

Mabeline široko razprte oči so obstale na starki, ki je zdaj sedela pri mizi, na kateri se je kadila svetilka. Starkin obraz so pokrivalo potne srage. Na mizi pred seboj je imela polo papirja in v roki je držala svinčnik.

"Vprašajte, kajti jaz ne morem dolgo prenašati navzočnosti mrtve!"

Mabel je še oklevala.

"Rita Astori, ali naj kupim to hišo?"

Ada Negrini se je kopala v potu. Svinčnik v njeni roki se je naglo pomikal po papirju. Potem se je pa nenadoma ustavila. Starka je obsedela kot mrtvoudna.

Mabel Moon je potegnila list izpod njene roke. Na njem so stale v pisavi pokojnice sledeče besede:

"Kupi 'Boa Vista', moj dom in pusti vse, kakor najdeš. To bo tvoja trdnjava v tvojem boju proti neznanemu sovražniku."

Rita Astori.

Mabel Moon toliko, da ni omedlela.

Potem se je domislila, da bi rada odgovorila na sto vprašanj. Prepričana o nadnaravni zmoglosti Ada Negrini, je zajecjala:

"Vprašajte še... Ada Negrini... vprašajte..."

Toda starka ni odgovorila. Bilo je, kakor da jo je nadčloveški napor popolnoma izčrpal in zlomil. Šele pol ure pozneje se je prebudila iz omedlevice.

SEDMO POGLAVJE

Nakup "Boe Viste" je bil izvršen. Nova gospodarka vile na pečinah nad morjem je odredila, da mora vse ostati po starem. Na oko se je zdelo kakor bi preteklost nenadno čudežno oživela. Vsaj Ada Negrini se je tako zdelo in starka se je nekaterikrat prekrizala sprčo tega pojava.

Mabel Moon v vlogi Rite Astori! In ona, Ada Negrini, zvesta služabnica pokojnice, se je ponižala do mesta služabnice te ženske! Da, toda z določnim, astrašnim namenom. Njena služabnica bo samo tako dolgo, dokler ji ne zapove tuje; od katerega je dnevno dobivala navodila, da s pomočjo njene žrtve razkrija morilko.

Toda ta ura, po kateri je starka hrepnela z vso silo svojega bitja, še ni udarila. Zato je bilo potrebno, da je starka molče ustrezala muham svoje nove gospodarice in vzdrževala stike med njo in umrlo Astori. To je bila seveda precejšnja umetnost, ki pa jo je starka dobro obvladala.

Po preselitvi v vilo "Boa Vista" je Mabel Moon nadaljevala s študiranjem vloge Lady Macbeth.

(Dalje prihodnjič)

Govednikovi na letovišču

Sava Barin

Pri kosilu je gospod ravnatelj Govednik sprožil misel, da bi šli na letovanje.

"Avgust je že, pa smo še tu. Vsako leto gremo nekam, pa bi letos zaradi vojne doma ostali? Pha! Kaj se nas vojna tiče. Drugi teden že lahko odpotujemo, in sicer na morje."

Tedaj je njegova soproga planila, da so zaženketali krožniki: "Že zopet na morje! Vsako leto gremo tja, sita sem ga že."

"Saj smo bili lani vendar prvi na morju, pa praviš: vsako leto. Kam pa bi hotela?" je vprašal gospod ravnatelj.

"V Rogaško Slatino. Tam bo dosti znancev in lahko bom napravila kuro z mineralno vodo."

"Za Boga, mama," je vzklila dvajsetletna Biba. "Saj hočemo videti druge ljudi, ne pa povsod stare obraze seboj vlačiti. Mineralne vode si pa tudi lahko povsod kupiš, kolikor te je volja. Pojdimo rajši na Bled, eleganca je tam in lahko pokazem svojo modnost! Poleg te-

ga se mnogo pleše in dosti ljudi pride tja..."

"...seveda, ti računaj, da ujamem kakega bedaka, ki je bogat in te morebiti omoži!" jo je prekinil njen brat, šestnajstletni Čeco. "Lani na Hvaru si pošteno nasleda, ko je tebe in mamono žid Paoul tako potegnil za nos."

"Čeco!" Mama ga je ogorčeno ploskala po licu. Biba pa je užaljena vstala in šla iz sobe. Tedaj se je oglašila desetletna Kuka:

"Pojdimo no k stari mami na počitnice, jahala bom lahko in mlade pujske tudi ifnajo."

"Ne, na planine gremo," je rekel s trdim poudarkom Čeco. "Se nikoli nismo bili poleti tam gori. Predstavljaj si, papa: dopolne smučaš, popoldne se greš pa v dolino kopat."

Ravnatelj Govednik, diktator družine, ni mogel storiti drugega kakor zapovedati vsem, naj molče in gredo z njim na morje. Kdor noče, naj pa ostane doma. Dva dni je vladalo v hiši napeto razmerje, ki ga je kdaj pa kdaj pretrgalo loputanje z vrati. Duha lagoma pa se je uporniki duha le ulegli v doli so se v usodo. Da, čez teden, ko je bilo vse pripravljeno za odhod, so se celo že

vsil veselili in nihče ni več mislil na to, da je hotel drugam kakor drugi.

Zofka, stara služkinja, je pomagala nositi šoferju kovčke v avto in mu pri tem dejala na uho:

"Vsa goveja familija gre. Bo vsaj tri tedne mir v hiši in me milostiva gospa ne bodo gnjavili tja v tri dni."

In so šli Govednikovi na morje. Nastanili so se v največjem, najlepšem, najelegantnejšem in ne vem v naj-kakšnem hotelu še. Prve dni se ni zgodilo nič važnejšega. Biba je pisala svoji prijateljici karto z besedami:

"Na jugu nič novega," kar v tem primeru mnogo pomeni in vse pove. Razen tega, da je Kuka stopila na morskega ježa in se je gospodu Govedniku luščil nos, se res nič ni zgodilo. Toda kmalu je postalo zabavnejše. Čez teden dni je dobila Bibina prijateljica pismo:

"Draga Maja! Skoraj sem se že zaljubila v človeka, ki je lep kakor Apolon, in plava kakor Neptun. On me ima rad in je venomer okoli mene. Strašno mi hofira. Pa sem zvedela, da je muzikant. Grozno sem razočarana. Igra namreč pri jazzu v hotelu Esplanade. Kaj bom jaz

z muzikantom, ki ne zna drugega, ko vleči lok po violini? Samo pomisli: taka družina in violinist hotelskega jazz! Strašno! Ne pogledam ga več. Potem je tukaj še neki Pero, ki ima svoj avto in igra tenis. Zdaj sem tudi jaz začela igrati tenis, a še nisem imela prilike, da se seznamim z njim. Ko je pa tako strašno obseden. Prosim piši, če mi je Bojan zvest. Ampak zagotovo! Tvoja Biba."

Milostiva gospa ravnateljica je imela večje oko in je kmalu opazila zanimanje svoje hčerke za črnolasega Pera. Znala je tako ukreniti, da so ji mladeža moža predstavili in takoj je izkoristila priliko, da ga je povabila na večerjo. Po večerji bo lahko plesal z Bibo, ki je sijajna plesalka in temperamentna ko le kaj.

"Ah, veste," je rekla in se pogiravala z lornjonom, "prav takšna je naša mala, kakršna sem bila jaz. Ne da se ugnati. In brihtna je! Vse ve, pa se na svojo izobraženost čisto nič ne domišlja."

Pero je bil bistroumen in je takoj spregledal njeno igro. Kljub temu se je vljudno sklonil, poljubil diamentni rudnik na precej debeluhi bali roki in sprejel vabilo, ker si je obetal mnogo zabave.

Čeko je medtem nabil nekega fantička, ki mu je po nesreči stopil na žogico za ping-pong in tuljenje nesrečne žrtve ni ponehalo, preden ga ni Kuka potunkala v vodo, da je malčku pošla sapa. Nekaj gospod je pritekkel, prisilil Čeco in Kuki za-ušnico, vzel malega v naročje in odšel.

"Temu bom že pokazal," se je našopiril Čeco. Kuka pa je jokaje tekla k mami, ki ji je kupila sladoleda in zmerjala kmetavzarje, ki se upajo klofutati njena otroke.

Štirinajst dni pozneje. Biba je bila v sedmih nebesih in Maja je spet dobila pismo:

"Pero me ljubi, obožuje me in grozno je lepo. Za roko me še ni prosil, pa me bo kmalu, to čutim iz njegovih sladkih pogledov. Oh, življenje na njegovih strani mora biti nekaj strašno krasnega. Oni violinist iz hotela Esplanade se je že umaknil svojem tekmeču, obupno je žalosten, a mu ne morem pomagati. Papa še nič ne ve, da bo kmalu dobil zeta. Lepega dne ga bomo presenetili. Kaj dela Bojan? Zelo malo mi piše. Če me vara, mu bom pošteno svoje mnenje povedala. Tvoja Bibi."

Dnevi so minevali v soncu, pe-sku, morju in sreči. Čeco je sklenil prijateljstvo z neko Lilico, se z njo vozari po morju in ji pripovedoval o svojih uspehih v Ljubljani. Kuka je bila večinoma pri starih ali pa je hodila po pešini in z užtkom razdirala otrokom gradove iz peska. Biba in Pero sta bila nerazdružljiva. Zjutraj sta bila skupaj na tenišču, dopoldne in popoldne v vodi, zvečer na promenadi in v plezni dvorani. Gospa Govednikova je postajala nestrpna. Kdaj bo vendar Pero stopil k njene-mu možu in dejal: "Ljubim vašo hčer, ne morem brez nje živeti," in še kaj več!

Nekega večera pa je gospod ravnatelj Govednik zalotil svojo hčer, ko ji je njen oboževalec poljubljajl tilnik. Prestrašena sta planila narazen, ko je tako nenadno stal pred njima.

"Kdo je ta gospod?" je vprašal. Biba se je hitro zbrala, vse-

la Perovo roko, se nasmehnila in dejala:

"Dragi papa, to je Pero Brkič, ki si ga že imel priliko spoznati, ko je bil pri nas na večerji. Je sijajen človek, igra tenis, klavir, poker in važno vlogo v mojem življenju, kaj ne, Pero? Grozno se ljubiva. No, sedaj se pa ojunadi, dragi, in govori s papanom, saj te ne bo snedel!"

Dragi pa je menceal in lečjal in bil v strašni zadregi. Biba ga je dregnila in pomešiknila papanu, ki je pristopil in ga dobrohotno potrepil po ramenu:

"No, no, saj vidim, da niste rojen govornik. Vam bom pa jaz pomagal. Torej rada se imata in vi jo želite za ženo? Oh, otroka, če ni drugega, se pa imejta in bodita srečni! Saj po vsem videzu ste dosti premožni, gospod Brkič, da razvajeni hčerki bančnega ravnatelja nudite luksurično življenje?" Biba je planila očetu okoli vratu in zavriakala:

"Joj, kako strašno sem srečna!"

"Kaj pa ste po poklicu?" je hotel še vedeti gospod Govednik. Pero je bil temnordeč v obraz in ovrtnik ga je tiščal na vseh koncih in krajih.

"Pa — saj bi mi govorili jutri o tem." S tem se je stari zadovoljil in pustil oba novopečena zaročena sama, ter urno odjadril, da ponese svoj boljši polovici razveseljivo novico. Gospa Amalija je dahnila:

"Končno." Čeco in Kuka pa sta divje zaplesala ob predstavi na pojedino.

Drugi dan zjutraj sta Biba in Pero skupaj igrala tenis. Gospa Govednikova pa je sedela na klopi in opazovala krasni par. On črn, ona brunetka, kakor ustvarjena drug za drugega. Pero je bil obesil svoj suknjič na klop in ker je potegnil hladni vetrič, ga je njegova tašča pobrala in obrnila. Tedaj pa je sifrotala na tla zloženo pismo, ki ga je urno pobrala in vtaknila v torbico. Čutila se je dolžno, da ga pozneje prečita, da se seznani z zasebnim življenjem Bibinega izvoljenca.

In ko je pozneje milostiva gospa pismo prečitala, je omedlela. Kajti glasilo se je:

Gospodu Perislavu Brkiču.

Po naročilu naše kletke, gospa Vere Seljakove, Vam sporočam, da bom primoran izročiti Vas policiji zaradi tatvine avtomobila in zneska 20.000 din (dvajset tisoč), ako v teku enega tedna ne povrnete zneska in voza. Dotična dama se je pritožila, da ste od nje izmamili denar, češ, da ga potrebujete za investiranje kapitala v neko podjetje, kjer bi tudi ona profitirala. Voz pa Vam je posodila le za en dan. Zdaj pa razpolagajte z njim denarjem in hohštaplarije v najdražjem letovišču ter mislite, da gospa Selja-

kova iz raznih zasebnih ozirov ne bo vložila tožbe proti Vam. Da ste bili radi sličnih goljufij že večkrat kaznovani, smo tudi izvedeli in je tamošnja policija že obveščena, da onemogoči sleherni poizkus bega. Naši klienti ki so se žal preporno odprle oči, imela Vas je za obubošanega, toda poštenega človeka, ki si je moral zaradi slabih gmotnih razmer izbrati poklic teniskega trenerja in si je čelo pridobil njegovo zaupanje in naklonjenost. Upam, da boste toliko razsodni in škodo povrnili, ker veste, kaj Vas v nasprotnem slučaju čaka.

Advokatura dr. Srakar & Co.

Po takem ni čudno, da je padala gospa Amalija Govednikova iz ene omedlevice v drugo in se ji je potem pridružila še Biba, ko je našla zmečkani list na tleh. — Peroslav Brkič pa se je še isti dan napravil nevidnega za vedno.

A mera je bila šele polna, ko je naslednji dan Biba privihrala domov, se z dramatičnim patosom vrgla na divan in hilpala:

"Pomislite, mama," ihtje je cefrala svileni robček, "oni muzikant, ki sem ga zavrgla, sploh ni navaden muzikant, ampak je

napravil spomladi diplomu iz sa in v vsem jazzu so sploh akademiki. — O, da nisem prej vedela. — Tako grozno nesrečna, usoda me preganja mi ne privoščijo koščki sreče."

In obe sta jokali, gospa Govednikova si je spet drgnila lo s kolonjsko vodo. Vse se vrtele pred njo.

"In mi moramo to doživeti. Mi, taka družina. Niti minute ostanem več tu, takoj odpotujmo!"

Biba je tiho pristavila:

"Tako že hrepenim po Boju. Pojdimo domov!"

In to se je zgodilo.

HUMOR

Prebrisani Rubinstein

Slavnega ruskega skladatelja Rubinstein (1829-1894) so ko povabili na neko gostijo, bilo je sicer dobilo že nekaj poprej, vendar je nanj pozabili se ga je spomnil šele posledni trenutek, ko bi moral že oditi. Tako se ni utegnil več obrniti, gostiji je sedel za mizo poleg neke dame, ki je imela na bradi kaj kocin, vendar ni bila nič manj prikupna.

Dama je bila silno v zadregu, ker je bil Rubinstein poleg neobrit, zato ga je vprašala:

"Kar menite, mojster, kolikrat se je potrebno briti na dan?"

Rubinstein je razumel žaljivko, vendar je dami, kakor ne bi razumel, odgovoril:

"O, za vašo redko brado nimam da bi bilo dovolj enkrat teden."

Preklicana podobnost

— Rekli ste mi, da sem po ben oslu?

— Ne, oprostite, ne vi. Zamislite, sem vas z nekim gospodom ki vam je zelo podoben...

Groznja

Adela Sandrockova, filmska igralka z moškim basom, je čerjala v samotni krmi, ko piščanec, vajen, da ga gostje krmijo, skočil na mizo.

"Izgini," je rekla, "drugace naročim!"

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenščini, hrvaščini, slovaščini, češčini, nemščini, angleščini jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. D

TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vođstvo tiskarne. — Cene zmerno, unijsko dele prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enake, za člana ali nečlane \$6.00 na eno leto naročnina. Ker pa člani še plašajo pri anketnem \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, red, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je naša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrži. države in Kanado \$6.00 Za Člone in Chicago je... \$7.50

1 tednik in... 4.50 1 tednik in... 6.50

2 tednika in... 8.50 2 tednika in... 10.50

3 tednike in... 12.50 3 tednike in... 14.50

4 tednike in... 16.50 4 tednike in... 18.50

5 tednikov in... 20.50 5 tednikov in... 22.50

Za Evrope je... \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priloge potrebne vnote denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je naša lastnina.

Pojasnilo: — Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli prof od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vnoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo znitiati datum za to vnoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vnoto \$.....

1) Ime..... Čl. družina \$.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2)..... Čl. družina \$.....

3)..... Čl. družina \$.....

4)..... Čl. družina \$.....

5)..... Čl. družina \$.....

Money..... Država.....